

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1992-1993**

17 FEBRUARI 1993

**Ontwerp van wet houdende regeling van
een procedure voor de bemiddeling van
strafzaken**

MEMORIE VAN TOELICHTING**Algemene uiteenzetting**

Het Regeerakkoord van 9 maart 1992 bepaalt in punt III.1.3. dat de regering zal zorgen voor de snelle berechting van de kleine criminaliteit.

Toch volstaat het niet om zich te beperken tot de noodzakelijke versnelling van de strafprocedure. De maatschappij hoort eveneens te reageren op wat men de op heterdaad vastgestelde stadscriminaliteit noemt. Naast een snelle gerechtelijke beslissing, moeten alternatieve oplossingen worden gezocht om vormen van sociale reacties te waarborgen die niet noodzakelijk de tussenkomst van een rechter vereisen.

Wanneer men ze geval per geval beschouwt, lijken sommige misdrijven weinig belangrijk. Toch wordt deze delinkwentie ernstig en geeft zij althans aanleiding tot sociale onrust door een repetitief karakter en door de frequentie waarmee zij zich voordoet. Eén enkele diefstal in een groot warenhuis is uit maatschappelijk oogpunt niet belangrijk; integendeel, de herhaling van steeds maar hetzelfde verschijnsel baart onrust.

Dergelijke herhaling treedt op wanneer er geen reactie van de maatschappij volgt of wanneer deze

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1992-1993**

17 FEVRIER 1993

**Projet de loi organisant une procédure de
médiation pénale**

EXPOSE DES MOTIFS**Exposé général**

L'accord du Gouvernement du 9 mars 1992 prévoit notamment en son point III.1.3. que le Gouvernement veillera à assurer le jugement rapide de la petite délinquance.

Il ne suffit cependant pas de se limiter à l'accélération nécessaire de la procédure pénale. La société se doit de réagir également sur ce que l'on convient de nommer la « petite délinquance ». Outre le jugement rapide, des solutions alternatives doivent être recherchées pour assurer des formes de réaction sociale n'impliquant pas nécessairement l'intervention du juge.

Une certaine délinquance peut, sans doute, sembler d'importance minime si on la considère au cas par cas. Elle devient toutefois, sinon grave, socialement inquiétante par sa répétitivité et par la fréquence de ses manifestations. Un seul vol dans une grande surface ne présente en soi pas beaucoup de gravité du point de vue social; la multiplicité du même phénomène, au contraire, doit inquiéter.

Cette récurrence s'installe lorsque la réaction sociale n'intervient pas ou n'est pas perçue. Celle-ci se

laatste niet wordt waargenomen. Zij laat trouwens op zich wachten gezien de materiële onmogelijkheid om langs de klassieke wegen het hoofd te bieden aan de frequentie van het verschijnsel.

Zoals de ervaring leert, zijn de traditionele straffen, de geldboete en de gevangenisstraf niet geschikt als enige maatregelen tegen deze delinkwentie. De gevangenisstraf staat vaak niet in verhouding tot het type misdrijf dat werd gepleegd. Op maatschappelijk en familiaal vlak is de gevangenisstraf eerder een schadelijke factor dan een middel tegen het kwaad. De geldboete heeft slechts weinig uitwerking, eveneens omdat zij vaak te lang na de feiten wordt toegepast, omdat zij niet erg afschrikt en in geval van niet-betaling toch uitloopt op gevangenisstraf.

De te volgen procedure om tot veroordeling te komen is traag, niet alleen uit haar eigen aard, niet alleen omdat zij uiteenvalt in twee fases, de ene politioneel, de andere gerechtelijk, maar ook wegens het aantal gevallen dat op behandeling wacht. De klassieke strafprocedure kreeg vorm in een tijd waarin verschillende maatschappelijke mechanismen bijdroegen tot respect voor de wet door de meerderheid van de burgers. De ontwikkeling van de sociale gedragingen heeft de controle op de verschillende vormen van delinkwentie bemoeilijkt. Deze strafprocedure is wegens haar vormvoorschriften niet geschikt om een misdrijf van geringe ernst te bestraffen, waarvan het enige maatschappelijke gevaar schuilt in een vroeger niet gekende frequentie.

Het Comité van Ministers van de Raad van Europa had reeds aandacht voor dit probleem en is van oordeel dat een dubbel onderzoek door de politie en door de gerechtelijke overheid niet alleen onnodig, maar ook zonder belang is, ten minste principieel voor kleine misdrijven waarvan de bewijzen vrij duidelijk zijn [aanbeveling R.(87) 18 van 17 september 1987].

Het ontbreken van een merkbare reactie van de maatschappij als gevolg van deze reden van structurele aard, bevordert bij de publieke opinie een gevoel van straffeloosheid, eerst ten opzichte van een bepaald type van misdrijf, maar, op de duur, ten opzichte van de wet zelf. Daar schuilt het werkelijke gevaar van deze zogenaamde stads- of heterdaad-delinkwentie: het gezag van de wet als regulator van het maatschappelijke leven wordt uiteindelijk ondermijnd door het ontbreken van een zichtbare reactie van de overheden die belast zijn met de toepassing ervan. In opeenvolgende stadia ontstaat tenslotte een gevoel van algemeen scepticisme ten opzichte van het recht.

De organisatie van snelle procedures, die het voorwerp uitmaakt van een afzonderlijk wetsontwerp, volstaat dus niet en moet worden begeleid door andere vormen van sociale reactie.

fait d'ailleurs attendre vu l'impossibilité matérielle de faire face par les voies classiques à la fréquence du phénomène.

Ainsi que l'expérience le démontre, les peines traditionnelles, l'amende et l'emprisonnement, sont inadéquats pour réagir à cette délinquance. L'emprisonnement est souvent une peine hors de proportions avec les types de délit commis. L'emprisonnement comporte plus d'effets socialement et familialement nuisibles qu'il n'apporte de remède au mal. L'amende a peu d'effets, également parce que trop souvent elle est appliquée trop tardivement après la commission des faits, parce qu'elle n'est pas fort dissuasive et parce qu'elle débouche aussi sur l'emprisonnement en cas de non-paiement.

La procédure qu'il faut suivre pour condamner est lente, non seulement en soi, non seulement parce qu'elle se décompose en deux phases, l'une policière, l'autre judiciaire, mais aussi, à cause du nombre de cas en attente de jugement. La procédure pénale classique a été conçue à une époque où divers mécanismes sociaux contribuaient au respect de la loi par la majorité des citoyens. L'évolution des comportements sociaux a rendu plus difficile le contrôle de certaines formes de délinquance. Par son formalisme, cette procédure pénale n'est pas adéquate pour sanctionner une délinquance dont le seul danger social résulte d'une fréquence inconnue auparavant.

Le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe a déjà prêté attention à ce problème et il estime qu'il est à la fois inutile et sans intérêt d'avoir une double instruction par la police et par l'autorité judiciaire, du moins en principe dans les affaires peu graves où les preuves semblent claires [recommandation R.(87) 18 du 17 septembre 1987].

L'absence de réaction sociale tangible résultant de cette cause d'ordre structurel alimente dans l'opinion publique un sentiment d'impunité, d'abord vis-à-vis d'un genre d'infraction déterminé, mais à la longue, vis-à-vis de la loi elle-même. C'est là que réside le vrai danger de cette délinquance dite urbaine ou flagrante: l'autorité de la loi en tant que régulatrice de la vie en société, finit par être minée par l'absence de réaction visible de la part des autorités chargées de la faire appliquer. Par vagues successives, ensuite, un sentiment de scepticisme général à l'égard du droit s'installe.

L'organisation de procédures rapides, objet d'un projet de loi distinct, ne suffit donc pas et doit s'accompagner de la mise en place d'autres formes de réaction sociale.

Aan de gerechtelijke overheden moet de mogelijkheid worden geboden om sneller en demonstratiever op te treden en zo bij te dragen tot de regeling van het maatschappelijke leven, om opnieuw aan de burger vertrouwen te schenken in de gerechtelijke instelling en daardoor ook het Recht weer geloofwaardig te maken zonder daarom te moeten grijpen naar een veroordeling of naar de gevangenisstraf.

Met dit wetsontwerp wil men hiertoe bijdragen door de invoering voor te stellen van een artikel 216ter in het Wetboek van Strafvordering ten einde de bemiddeling in strafzaken te institutionaliseren. Er wordt voorgesteld het opschrift van hoofdstuk III, in boek I, van het Wetboek van Strafvordering aan te passen, nu dit hoofdstuk de twee artikelen 216bis en 216ter zal omvatten.

De bemiddeling in strafzaken is een alternatieve vorm van tussenkomst door de gerechtelijke overheid om een oplossing te bieden voor de conflictsituatie, veroorzaakt door een misdrijf, en waarbij een beroep wordt gedaan op de verantwoordelijke medewerking van de partijen.

De procedure van bemiddeling in strafzaken strekt tot vereenvoudiging en versnelling van de sociale reactie op de stads- en heterdaaddelinkwentie, een reactie die niet noodzakelijk een bestraffend karakter behoeft, als zij maar herkenbaar is. Zij strekt ertoe het vertrouwen van de burger in het recht te herwinnen en de geloofwaardigheid van de gerechtelijke tussenkomst te herstellen.

Het wetsontwerp is geïnspireerd door het experiment dat sinds meer dan een jaar loopt in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Gent; het wordt aangevuld door de mogelijkheid om de bemiddeling in strafzaken te combineren met de dienstverlening. In bijlage van de memorie van toelichting vindt men de lijst met statistieken over dit experiment, waaraan de procureur-generaal een deel van zijn openingsrede op 1 september 1992 besteedde. De reacties van de verdachten en de slachtoffers in brieven gericht aan de magistraten, deze van de balie en van de pers waren zeer positief. Het experiment heeft bewezen dat de bemiddeling in strafzaken, zoals uitgewerkt in dit wetsontwerp, perfect realiseerbaar is, hoewel zij een belangrijke investering van menselijke talenten en werkuren zal vergen.

Het is eigen aan de nieuwe procedure, dat zij kort na om niet te zeggen onmiddellijk na het plegen van een misdaad plaatsvindt: de dader wordt onmiddellijk geconfronteerd met de reactie van het gerecht die niet noodzakelijk bestraffend zal zijn. Op die manier wordt de rechtsnorm opnieuw bevestigd. Het zou dus onterecht zijn nog naar deze bemiddelingsprocedure te grijpen na een tijdspanne die niet vereist was om het dossier samen te stellen. De bemiddeling in strafzaken is bedoeld voor feiten die door een toevallige delinkwent zijn gepleegd en die zich van zijn fout

Il faut donc offrir aux instances judiciaires la possibilité et les moyens de réagir plus rapidement et plus ostensiblement à la petite délinquance et contribuer ainsi à la régulation de la vie en société afin de rendre au citoyen la confiance dans l'institution judiciaire et, par là, au Droit sa crédibilité sans nécessairement aller jusqu'à la condamnation ou la prison.

Le présent projet de loi tend à y contribuer en proposant d'introduire un article 216ter dans le Code d'instruction criminelle afin d'institutionnaliser la médiation pénale. Il est proposé d'adapter le titre du chapitre III du Livre Ier du Code d'instruction criminelle qui comprendra désormais les deux articles 216bis et 216ter.

La médiation pénale est une forme alternative d'intervention de l'autorité judiciaire pour apporter une solution à la situation conflictuelle causée par une infraction en faisant appel à la collaboration responsable des parties.

La procédure de médiation pénale vise à simplifier et à accélérer la réaction sociale face à la petite délinquance, réaction qui ne doit pas nécessairement être d'ordre punitif, pourvu qu'elle soit reconnaissable. Elle tend par là à raffermir la confiance des citoyens dans le droit et à restaurer la crédibilité de l'intervention judiciaire.

Le projet de loi est inspiré de l'expérience entreprise depuis plus d'une année dans le ressort de la Cour d'appel de Gand; on y a ajouté la possibilité de combiner la médiation pénale et le travail d'intérêt général. En annexe de l'exposé des motifs on trouvera le relevé statistique de cette expérience, à laquelle le procureur général a consacré une partie de sa mercuriale le 1er septembre 1992. Les réactions des prévenus et des victimes, exprimées par des lettres adressées aux magistrats, par le barreau et la presse ont été très favorables. L'expérience a prouvé que la médiation pénale, telle qu'elle est développée dans le présent projet de loi est parfaitement réalisable encore qu'elle exigera un investissement important en qualités humaines et en heures de travail.

Il est de l'essence même de la nouvelle procédure qu'elle intervienne rapidement, pour ne pas dire immédiatement, après qu'un fait délictueux a été commis: l'auteur sera immédiatement confronté à la réaction judiciaire laquelle n'est pas nécessairement punitive. Il y aura une réaffirmation de la norme de droit. Il serait donc erroné d'encore recourir à la médiation pénale après un laps de temps qui n'aurait pas servi à constituer le dossier. La médiation pénale vise des faits commis par un délinquant occasionnel et qui est conscient de sa faute. Ceci implique qu'il ne

bewust is. Dit heeft voor gevolg dat het niet meer vereist zal zijn een informatie verder door te drijven, die volledig kan zijn in de eerste weken die volgen op het aanvankelijk proces-verbaal.

In het Wetboek van Strafvordering zal het artikel betreffende de bemiddeling in strafzaken onmiddellijk volgen op het artikel over de minnelijke schikking, waarvan enkele bepalingen hernomen worden. Dit betekent dat de bemiddeling in strafzaken deel zal uitmaken van de waaier van mogelijkheden van het parket om een oplossing te vinden voor een delinkwent gedrag, zonder dat het zich moet wenden tot de rechtbank om er een straf te vorderen.

De bemiddeling in strafzaken wordt opgevat als een specifieke vorm van minnelijke schikking met dit verschil, dat, waar artikel 216*bis* slechts één oplossing biedt, nl. de vrijwillige betaling van een geldsom, daarentegen het nieuwe artikel 216*ter* de mogelijkheid biedt om bovendien andere oplossingen te zoeken, die zullen worden aangebracht naar aanleiding van een persoonlijk contact tussen de verdachte, de magistraat van het parket en, eventueel, het slachtoffer.

Bij de lectuur van dit wetsontwerp zou men het bezwaar kunnen opperen dat de procureur des Konings door middel van de bemiddeling in strafzaken de plaats inneemt van de rechter. Dit zou onterecht zijn.

De bemiddeling in strafzaken, net als de minnelijke schikking, dienen gesitueerd te worden binnen het kader van de bevoegdheid van de procureur des Konings om over de opportuniteit van de vervolgingen te oordelen en eventueel een sepotbeslissing te nemen, indien de voorwaarden, aan de verdachte voorgesteld, verwezenlijkt worden. Net als artikel 216*bis* van het Wetboek van Strafvordering, geeft het nieuwe artikel 216*ter* in ontwerp, aan de procureur des Konings niets anders dan een keuze van wettelijk omschreven voorwaarden, die hij kan voorstellen om de vervolging te vermijden. En wanneer het wetsontwerp verduidelijkt dat de verwezenlijking van de voorgestelde voorwaarden de strafvordering uitdooft, dan is dit slechts de uitdrukking van een reeds door artikel 316*bis* bekrachtigd principe. De bemiddeling in strafzaken is dus slechts de wettelijke regeling van op tegenspraak uitgeoefende bevoegdheden van het openbaar ministerie, die, tot op heden, op inquisitoire en administratieve wijze gebeurde. De bemiddeling in strafzaken biedt de gelegenheid om de dader van een misdrijf een fikse waarschuwing te geven en voorrang te geven aan de belangen van het eventuele slachtoffer. Het is vanzelfsprekend dat de bemiddeling in strafzaken niet meer zal kunnen aangewend worden wanneer de vervolgingen door de rechtbank reeds zijn ingesteld of wanneer een onderzoeksrechter gevat is.

sera plus nécessaire de pousser plus loin une enquête qui sera complète dès les premières semaines qui suivent le procès-verbal initial.

Dans le Code d'instruction criminelle, l'article relatif à la médiation pénale suivra immédiatement celui concernant la transaction, dont certaines dispositions sont reprises. C'est dire que la médiation pénale se situera dans l'éventail des moyens du parquet pour trouver une solution face à un comportement délictueux, sans devoir recourir au tribunal pour y requérir une peine.

La médiation pénale est conçue comme une forme spécifique de la transaction avec cette différence que si l'article 216*bis* n'offre qu'une seule solution, le paiement volontaire d'une amende dite transactionnelle, l'article 216*ter*, nouveau, offrira la possibilité d'envisager en outre d'autres solutions qui seront apportées à l'occasion d'un contact personnalisé entre le prévenu, le magistrat du parquet et éventuellement la victime.

On pourrait objecter à la lecture du présent projet de loi que sous les abords de la médiation pénale le procureur du Roi se substitue au juge. Ce serait une erreur.

Cependant, tout comme la transaction, la médiation pénale doit être située dans le cadre du pouvoir du procureur du Roi d'apprécier l'opportunité des poursuites et de décider d'un classement sans suite éventuellement moyennant la réalisation de conditions proposées au prévenu. Tout comme l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle, l'article 216*ter* nouveau, en projet, ne fait que donner au procureur du Roi un choix limitatif de conditions qu'il pourra proposer pour éviter les poursuites. Et si le projet de loi précise que la réalisation des conditions proposées éteint l'action publique, ce n'est là que l'expression du principe déjà consacré par l'article 216*bis*. La médiation pénale n'est donc que l'organisation légale de l'exercice contradictoire des compétences du ministère public que, jusqu'à présent, il exerce de manière inquisitoire et administrative. La médiation pénale sera l'occasion de donner un sérieux avertissement à l'auteur d'une infraction et de privilégier les intérêts de la victime éventuelle. Il en résulte, et cela va de soi, que la médiation pénale ne pourra pas intervenir lorsque des poursuites sont engagées devant le tribunal ou que le juge d'instruction a été saisi.

Toelichting van het artikel

Het wetsontwerp vergroot de waaier van mogelijkheden voor de procureur des Konings om tussen te komen naar aanleiding van strafrechtelijke laakbare feiten. Naast de sepotbeslissing, eventueel afhankelijk gesteld van officieuze voorwaarden, en naast de beslissing om, na schadevergoeding, een minnelijke schikking voor te stellen, kan hij:

1. een persoon oproepen en er zich toe beperken hem aan te manen het slachtoffer te vergoeden en het bewijs hiervan aan te brengen binnen een gestelde termijn;

2. tegelijkertijd het slachtoffer oproepen en tussen dader en slachtoffer bemiddelen om te komen, hetzij tot excuses van de dader, hetzij tot een akkoord over herstel of schadevergoeding en schadeloosstellingsmodaliteiten. Het woord « desgevallend » in het eerste lid van § 1 betekent « Indien er een vereenzelvigd slachtoffer is »;

3. mondeling een minnelijke schikking voorstellen te betalen binnen zeer korte termijn;

4. de dader verzoeken een dienstverlening uit te voeren of een scholing te volgen voor een maximumduur van 120 uren binnen een door hem vastgestelde termijn; deze termijn zal minimum één maand en maximum zes maanden bedragen;

5. indien het nodig zou blijken te zijn de dader verzoeken een geneeskundige behandeling te volgen en hiervan geregeld bewijs voor te leggen. Dit kan enkel worden voorgesteld in geval van kleine toxicomanie en alcoholisme, oorzaken van misdrijven die kunnen behandeld worden om recidive te vermijden. Het wordt uitgesloten dat de procureur des Konings aan de verdachte zou voorstellen zich aan een psychiatrisch of psychologisch onderzoek te onderwerpen als voorwaarde voor het uitdoven van de strafvordering. Het zou een voorwaarde zijn die niet in verhouding zou zijn tot de aard van feiten die aanleiding zullen zijn tot een bemiddeling in strafzaken. Er kan daarentegen niets op tegen zijn dat de procureur des Konings tijdens zijn gesprek met de dader hem aanraadt zich tot een psychiater of psycholoog te wenden zonder dat deze raad evenwel als een voorwaarde voor de bemiddeling mag worden voorgesteld;

6. de dader verzoeken een scholing te volgen om zodoende bepaalde oorzaken van delinquentie zoals het nietsdoen, het gebrek aan maatschappelijke integratie, enz. tegen te gaan;

7. een combinatie van al of enkele van deze mogelijkheden. Dit betekent niet dat er een verplichting bestaat om terzelfder tijd jegens een zelfde verdachte meerdere of alle mogelijkheden aan te wenden. De procureur des Konings zal een of meerdere voorwaarden voorstellen volgens hetgeen hem de beste oplossing voorkomt na de verdachte te hebben gehoord.

Commentaire de l'article

Le projet de loi donne compétence au procureur du Roi d'élargir les modalités d'intervention à l'occasion d'actes pénalement répréhensibles. Outre la décision de classer sans suite, décision éventuellement assortie de conditions officieuses, outre la décision d'appliquer une transaction, après indemnisation, il pourra :

1. convoquer une personne et se limiter à une invitation pressante d'indemniser la victime à charge pour celui-ci d'en fournir la preuve dans un délai qui lui sera donné.

2. convoquer simultanément ou à un autre moment la victime et intervenir entre le prévenu et la victime afin de favoriser soit des excuses par l'auteur de l'infraction, soit un accord sur la réparation en nature ou l'indemnisation et les modalités de paiement; les mots « le cas échéant », dans le premier alinéa du § 1 signifient « s'il y a une victime identifiée ».

3. proposer oralement le paiement d'une amende transactionnelle à payer dans un délai très restreint;

4. inviter l'auteur de l'infraction à exécuter un travail d'intérêt général ou à suivre une formation d'une durée maximale de 120 heures dans un délai qu'il fixera; ce délai sera d'au moins un mois et de six mois au plus.

5. le cas échéant, demander au prévenu de suivre un traitement médical, et de présenter régulièrement la preuve de son assiduité à ce traitement. Il ne peut en être ainsi que pour les cas de légère toxicomanie et pour l'alcoolisme qui pourront ainsi être traités en vue d'éviter la récidive: il est exclu que le procureur du Roi propose au prévenu un traitement psychiatrique ou psychologique comme condition de l'extinction de l'action publique. Il s'agirait là d'une condition qui ne semble pas être proportionnée à la nature des faits donnant lieu à la médiation pénale. Rien n'empêche cependant qu'un conseil en ce sens soit donné au prévenu, sans toutefois que cela puisse être une condition de la médiation.

6. demander au prévenu de suivre une certaine formation, ce qui permettra d'agir sur certaines causes de délinquance telles que le désœuvrement, le manque d'intégration sociale, etc.

7. une combinaison de plusieurs de ces possibilités. Il n'y a cependant aucune obligation pour le procureur du Roi de faire usage en même temps de plusieurs ou de toutes les possibilités envers un même prévenu. Il choisira une ou plusieurs possibilités qui lui paraîtraient être la solution la meilleure, après avoir entendu le prévenu.

Indien de verdachte de voorwaarden die hij heeft aanvaard niet nakomt, zal de procureur des Konings, naargelang het geval, overgaan tot vervolging voor de correctionele of de politierechtbank. In het vooruitzicht van deze mogelijkheid is het klaar dat de procureur des Konings een proces-verbaal moet opstellen van zijn onderhoud met de verdachte. Dit proces-verbaal zal het dossier vervolledigen dat aan de rechtbank zou worden onderworpen. Dit is een algemene regel die men niet hoeft te hernemen in de tekst; zo ook volgt uit het principe van de rechten van de verdediging dat een copie van het proces-verbaal aan de verdachte wordt overhandigd. Wanneer een akkoord met het slachtoffer tot stand komt, zal ook dit slachtoffer een copie van het proces-verbaal moeten ontvangen, dat nochtans alleen datgene zal bevatten dat betrekking heeft op de schadeloosstelling, zonder dat het slachtoffer aanspraak kan maken op mededeling van het proces-verbaal waarin gehandeld wordt over het onderhoud dat de procureur des Konings met de verdachte zou gehad hebben.

De bemiddeling in strafzaken zal kunnen toegepast worden voor elk misdrijf, ongeacht de abstracte kwalificatie ervan, voor zover uit het dossier blijkt dat de feiten in de concrete werkelijkheid niet van aard zijn om een strafvervolging onvermijdelijk te maken.

Het artikel in ontwerp geeft aan, dat indien een dienstverlening werd aanvaard binnen het kader van de bemiddeling in strafzaken, deze zal worden uitgevoerd volgens de procedure bepaald door de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie. Deze wet maakt trouwens het voorwerp uit van een wijzigingsontwerp dat de mogelijkheid zal bieden om de dienstverlening toe te passen als probatiemaatregel. Het staat de procureur des Konings vrij om van deze mogelijkheid slechts gebruik te maken in de geest van de wet, met andere woorden, alleen wanneer de dienstverlening volgens hem de beste oplossing is met het oog op de begeleiding van de dader. De dienstverlening mag nooit formeel of impliciet worden voorgesteld als een « veroordeling » tot een straf.

Wanneer de verdachte een dienstverlening zou aanvaard hebben, die hem zal worden voorgesteld op zicht van het maatschappelijk onderzoek dat de aangeboden mogelijkheden zal vermelden, zal de procureur des Konings het dossier doorgeven aan de probatiecommissie die zal handelen volgens de bevoegdheden die haar bij wet van 29 juni 1964 zijn verleend.

Bovendien herneemt het voorontwerp de leden van het artikel 216bis van het Wetboek van Strafvordering betreffende de verplichting om de gerechtskosten te betalen, evenals de kosten van eventuele expertises (dit zijn voorwaarden opgelegd door de wet zelf als voorwaarden voor het verval van de strafvordering) en de vrijwillige overhandiging van goederen die, in geval van vervolging, het voorwerp zouden kunnen zijn van een veroordeling tot verbeurdverkla-

Si le prévenu ne respecte pas les conditions qu'il aura acceptées, le procureur du Roi décidera de le poursuivre devant le tribunal correctionnel ou de police, selon le cas. Dans cette perspective, il est évident que le procureur du Roi dressera un procès-verbal de l'entretien qu'il aura eu avec le prévenu. Ce procès-verbal complètera le dossier soumis au tribunal. C'est là une règle générale qu'il ne faut pas reprendre dans le texte; de même il découle du principe général des droits de la défense qu'une copie de ce procès-verbal soit remise au prévenu. Si un accord avec la victime est réalisé, celle-ci devra également recevoir copie du procès-verbal qui ne contiendra cependant que ce qui a trait à l'indemnisation, sans qu'elle puisse faire valoir un intérêt à réclamer la copie du procès-verbal reproduisant l'entretien particulier du procureur du Roi avec le prévenu.

La médiation pénale sera possible pour toute infraction, quelle qu'en soit la qualification abstraite, pour autant qu'il apparaisse du dossier que dans la réalité concrète les faits ne sont pas de nature à rendre les poursuites pénales indispensables.

L'article en projet précise que si un travail d'intérêt général est accepté dans le cadre de la médiation pénale, celui-ci sera exécuté suivant la procédure prévue par la loi du 29 juin 1964 sur la suspension, le sursis et la probation. Cette dernière loi fait par ailleurs l'objet d'un projet de loi tendant d'y introduire la possibilité d'organiser des travaux d'intérêt général comme mesure probatoire. Il appartiendra au procureur du Roi de ne faire usage de cette possibilité que dans l'esprit de la loi, c'est-à-dire qu'il ne devra y recourir que s'il lui apparaît qu'elle est la meilleure solution en vue de l'amendement de l'auteur de l'infraction. Le travail d'intérêt général ne pourra jamais être présenté ni expressément ni implicitement comme étant une « condamnation » à une peine.

Lorsque le prévenu aura accepté d'effectuer un travail d'intérêt général qui lui aura été proposé sur base de l'étude sociale qui devra formuler les possibilités qui s'offrent, le procureur du Roi transmettra le dossier à la Commission de probation qui agira conformément à ses compétences définies dans la loi du 29 juin 1964.

En outre, l'avant-projet reprend les alinéas de l'article 216bis du Code d'instruction criminelle relatifs à l'obligation de payer les frais de justice et d'expertises éventuelles (ce sont des conditions imposées par la loi elle-même pour l'extinction de l'action publique) et la remise volontaire de biens susceptibles de faire l'objet d'une condamnation à la confiscation en cas de poursuites. Lors de la médiation le procureur du Roi devra clairement faire connaître le mon-

ring. Het komt de procureur des Konings toe dat hij duidelijk aan de verdachte het bedrag aan gerechtskosten bekendmaakt opdat deze niet voor latere verrassingen zou komen te staan. De kosten van het maatschappelijk enkwest zijn geen gerechtskosten in de zin van het koninklijk besluit van 28 december 1950 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken.

Tenslotte wordt bepaald dat de verdachte die verschijnt voor de procureur des Konings in de procedure van de bemiddeling in strafzaken, zich kan laten bijstaan door een advocaat. Het staat vast dat de hulp van een raadsman van aard is de keuzevrijheid van de verdachte te vrijwaren met betrekking tot de door de procureur des Konings voorgestelde voorwaarden, waardoor deze beter kunnen worden geïndividualiseerd. De aanwezigheid van de advocaat is ook van aard om het belang van deze alternatieve vorm van sociale reactie te benadrukken en zijn taak van medewerker van het Gerecht te bevestigen.

Het slachtoffer dat zou worden opgeroepen voor een poging tot bemiddeling met de verdachte, kan zich laten bijstaan door zijn raadsman. Gezien dit vanzelfsprekend is, leek het onnodig dit in de tekst aan te geven. Hieromtrent is het nochtans aangewezen te verduidelijken dat de bemiddeling in strafzaken geen alternatieve vorm van een vonnis mag worden. Indien er in de loop van een bemiddeling in strafzaken werkelijke debatten tussen advocaten zouden gevoerd worden, dan zou de procureur des Konings hieruit slechts kunnen besluiten dat de voorwaarden ontbreken om tot een oplossing binnen het kader van deze procedure te komen.

De Koning zal de datum moeten bepalen voor de inwerkingtreding van de wet. Inderdaad, de mogelijkheid om dienstverlening te verrichten zal maar werkzaam zijn, wanneer ook de wijziging van de wet van 29 juni 1964 zal in werking getreden zijn. Deze wijziging is het voorwerp van een afzonderlijk wetsontwerp. Ook zal eerst de concrete aanpassing van het kader van de probatieassistenten moeten gebeurd zijn.

Er werd in de eindtekst rekening gehouden met de bemerkingen van legistieke aard gemaakt door de Raad van State. De andere bemerkingen werden niet in aanmerking genomen omdat zij de filosofie en de geest van de tekst zouden wijzigen.

De Minister van Justitie,

Melchior WATHELET.

*
* *

tant de ces frais de justice afin que le prévenu ne soit pas victime de surprises ultérieures. De même, lorsqu'actuellement une amende transactionnelle est proposée, le montant des frais de justice à payer éventuellement est mentionné. Il est évident que ces frais ne comprendront pas les frais de l'étude sociale préalable à la proposition d'effectuer des travaux d'intérêt général : ces frais ne sont pas des frais de justice au sens de l'arrêté royal du 28 décembre 1950 portant règlement général sur les frais de justice en matière répressive.

Enfin il est prévu que le prévenu qui comparaît devant le procureur du Roi dans la procédure de médiation pénale, puisse se faire assister d'un avocat. Il est certain que l'assistance de son conseil est de nature à sauvegarder sa liberté de choix quant aux conditions que le procureur du Roi proposera et permettra de les déterminer d'une manière encore plus individualisée. La présence de l'avocat est aussi de nature à souligner l'importance de cette forme alternative de réaction sociale et consacre le rôle de l'avocat en tant que collaborateur de la Justice.

La victime qui serait convoquée pour une tentative de médiation avec le prévenu pourrait se faire assister par son conseil. Cela allant de soi, il a paru dès lors inutile de le préciser dans le texte. A cet égard il convient de préciser que la médiation ne saurait devenir une forme alternative de jugement. Si de véritables débats se développaient entre avocats au cours d'une médiation pénale, le procureur du Roi ne pourrait que conclure que les conditions pour en arriver à une solution dans le cadre de la médiation font défaut.

Le Roi devra fixer la date de la mise en vigueur de la loi. En effet, la praticabilité d'une proposition de T.I.G. dépend de la mise en vigueur de la modification de la loi du 29 juin 1964, proposée dans un projet de loi distinct, et de l'adaptation concrète du cadre des assistants de probation.

Il a été tenu compte dans la rédaction finale des observations d'ordre légistique formulées par le Conseil d'Etat. Les autres observations n'ont pas donné lieu à une adaptation des textes dont elles modifieraient la philosophie et l'esprit.

Le Ministre de la Justice,

Melchior WATHELET.

*
* *

Experiment Gent

Bemiddeling in strafzaken
Statistiek - Evaluatie op 15 september 1992
(aanvang van het experiment - oktober 1991)

Globale cijfers voor het rechtsgebied:

- Aantal behandelde zaken: 889.
- Aantal zaken met gunstig gevolg: 580.
- Aantal zaken waarvan de begeleiding (of controle der opgelegde voorwaarden) voortduurt: 142.
- Aantal mislukkingen: 168.
- Bedrag geïnd V.S.B.G.: ongeveer 760 000 frank.

Per arrondissement zijn de cijfers:

1. Arrondissement Gent

- Aantal zittingen: 1 per week.
 - Aantal behandelde zaken: 312.
 - Aantal zaken thans gefixeerd: 33.
 - Aantal zaken afgehandeld met gunstig resultaat: 240.
 - Aantal zaken waarvan begeleiding voortduurt: 16.
 - Aantal mislukkingen: 56.
- Oorzaken:
- * niet verschijnen: 40.
 - * feiten ontkennen: 5.
 - * uitblijven schaderegeling: 2.
 - * recidive: 3.
 - * te zware antecedenten: 4.
 - * na aanvullen onderzoek: 1.
 - * dader onhandelbaar: 1.
- Bedrag geïnd V.S.B.G.: ongeveer 600 000 frank.

2. Arrondissement Dendermonde

- Aantal zittingen: 1 per week (sedert januari 1992: 2 per week)
 - Aantal behandelde zaken: 107.
 - Aantal zaken met gunstig resultaat: 87.
 - Aantal zaken waarvan begeleiding voortduurt: 6.
 - Aantal mislukkingen: 14.
- Oorzaken:
- * niet verschijnen: 12.
 - * afwijzing voorstel: 1.
 - * uitblijven schaderegeling: 1.
- Bedrag geïnd V.S.B.G.: 9 000 frank.

Expérience Gand

Médiation pénale
Statistique - Evaluation le 15 septembre 1992
(début de l'expérience - octobre 1991)

Chiffres totaux pour le ressort:

- Nombre d'affaires traitées: 889.
- Nombre d'affaires avec suite favorable: 580.
- Nombre d'affaires dont le suivi (ou le contrôle des conditions imposées) continue: 142.
- Nombre d'échecs: 168.
- Montant recouvré par voie de transaction: environ 760 000 francs.

Les chiffres par arrondissement sont:

1. Arrondissement Gand

- Nombre de sessions: 1 par semaine.
 - Nombre d'affaires traitées: 312.
 - Nombre d'affaires fixées actuellement: 33.
 - Nombre d'affaires avec résultat favorable: 240.
 - Nombre d'affaires dont le suivi continue: 16.
 - Nombre d'échecs: 56.
- Causes:
- * ne pas comparaître: 40.
 - * nier les faits: 5.
 - * défaut d'indemnisation: 2.
 - * récidive: 3.
 - * antécédents trop lourds: 4.
 - * après avoir complété l'enquête: 1.
 - * auteur récalcitrant: 1.
- Montant recouvré par voie de transaction: environ 600 000 francs.

2. Arrondissement Termonde

- Nombre de sessions: 1 par semaine (depuis janvier 1992: 2 par semaine).
 - Nombre d'affaires traitées: 107.
 - Nombre d'affaires avec résultat favorable: 87.
 - Nombre d'affaires dont le suivi continue: 6.
 - Nombre d'échecs: 14.
- Causes:
- * ne pas comparaître: 12.
 - * refus de la proposition: 1.
 - * défaut d'indemnisation: 1.
- Montant recouvré par voie de transaction: 9 000 francs.

3. *Arrondissement Oudenaarde*

- Aantal zittingen: 11
- Aantal behandelde zaken: 85.
- Aantal zaken met gunstig resultaat: 71.
- Aantal zaken waarvan de begeleiding voortduurt: 12.

— Aantal mislukkingen: 14.

Oorzaken:

- * niet verschijnen: 4.
- Bedrag geïnd V.S.B.G.: — frank.

4. *Arrondissement Brugge*

- Aantal zittingen: 1 per week
- Aantal behandelde zaken: 158.
- Aantal zaken met gunstig resultaat: 67.
- Aantal zaken waarvan de begeleiding voortduurt: 54.

— Aantal mislukkingen: 37.

Oorzaken:

- * niet verschijnen: 24.
- * andere: 13.
- Bedrag geïnd V.S.B.G.: 149 000 frank.

5. *Arrondissement Kortrijk*

- Aantal zittingen: 17 (1 zitting per 14 dagen).
- Aantal behandelde zaken: 139.
- Aantal zaken met gunstig resultaat: 43.
- Aantal zaken waarvan de begeleiding voortduurt: 52.

— Aantal mislukkingen: 33.

Oorzaken:

- * niet verschijnen
- * afwijzen der voorwaarden
- * ontkennen der feiten
- Bedrag geïnd V.S.B.G.: — frank.

6. *Arrondissement Leper*

- Aantal zittingen: 6 (1 zitting per maand).
- Aantal behandelde zaken: 58.
- Aantal zaken met gunstig resultaat: 48.
- Aantal zaken waarvan de begeleiding voortduurt: 2.

— Aantal mislukkingen: 8.

Oorzaken:

- * niet verschijnen.
- * niet naleven opgelegde voorwaarden:
- Bedrag geïnd V.S.B.G.: 2 000 frank.

3. *Arrondissement Audenarde*

- Nombre de sessions: 11.
- Nombre d'affaires traitées: 85.
- Nombre d'affaires avec résultat favorable: 71.
- Nombre d'affaires dont le suivi continue: 12.

— Nombre d'échecs: 14.

Causes:

- * ne pas comparaître: 4.
- Montant recouvré par voie de transaction: — francs.

4. *Arrondissement Bruges*

- Nombre de sessions: 1 par semaine.
- Nombre d'affaires traitées: 158.
- Nombre d'affaires avec résultat favorable: 67.
- Nombre d'affaires dont le suivi continue: 54.

— Nombre d'échecs: 37.

Causes:

- * ne pas comparaître: 24.
- * autres: 13.
- Montant recouvré par voie de transaction: 149 000 francs.

5. *Arrondissement Courtrai*

- Nombre de sessions: 17 (1 session tous les 15 jours).

— Nombre d'affaires traitées: 139.

— Nombre d'affaires avec résultat favorable: 43.

— Nombre d'affaires dont le suivi continue: 52.

— Nombre d'échecs: 33.

Causes:

- * ne pas comparaître.
- * refuser les conditions.
- * nier les faits.
- Montant recouvré par voie de transaction: — francs.

6. *Arrondissement Ypres*

- Nombre de sessions: 6 (1 session par mois).
- Nombre d'affaires traitées: 58.
- Nombre d'affaires avec résultat favorable: 48.
- Nombre d'affaires dont le suivi continue: 2.

— Nombre d'échecs: 8.

Causes:

- * ne pas comparaître.
- * ne pas respecter les conditions imposées.
- Montant recouvré par voie de transaction: 2 000 francs.

7. Arrondissement Veurne

- Aantal zittingen: 5.
- Aantal behandelde zaken: 30.
- Aantal zaken met gunstig resultaat: 24.
- Aantal mislukkingen: 6.
- Bedrag geïnd V.S.B.G.: — frank.

7. Arrondissement Furnes

- Nombre de sessions: 5.
- Nombre d'affaires traitées: 30.
- Nombre d'affaires avec résultat favorable: 24.
- Nombre d'échecs: 6.
- Montant recouvré par voie de transaction: — francs.

ONTWERP VAN WET

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

§ 1. In boek II, titel I, van het Wetboek van Strafvordering wordt het opschrift van hoofdstuk III, ingevoegd bij de wet van 28 juni 1984, vervangen als volgt: «Hoofdstuk III. Bepalingen betreffende het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven onder bepaalde voorwaarden.»

§ 2. In boek II, titel I, hoofdstuk III van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 juni 1984 en gewijzigd bij de wet van 22 december 1989 wordt een artikel 216ter ingevoegd, luidende:

« *Artikel 216ter.* — § 1. De procureur des Konings kan de dader van een misdrijf oproepen en, onverminderd artikel 216bis, hem verzoeken de door het misdrijf veroorzaakte schade te vergoeden of te herstellen en hem het bewijs hiervan voor te leggen. In voorkomend geval roept hij ook het slachtoffer op en bemiddelt hij over de schaderegeling.

In geval van toxicomanie of alcoholisme kan de procureur des Konings de dader verzoeken een geneeskundige behandeling te volgen en hem hiervan op geregelde tijdstippen het bewijs te leveren.

Hij kan ook nadat hij een maatschappelijk onderzoek heeft laten verrichten de dader verzoeken in te stemmen met de uitvoering van een dienstverlening of met het volgen van een bepaalde vorming van ten hoogste 120 uren binnen een termijn die hij bepaalt. Deze termijn is ten minste een maand en ten hoogste zes maanden.

De tenuitvoerlegging van de dienstverlening geschiedt volgens de regels bepaald in de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie en volgens de besluiten tot uitvoering van die wet.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre nom aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit:

Article 1er

§ 1er. Dans le livre II, titre Ier, du Code d'instruction criminelle, l'intitulé du chapitre III inséré par la loi du 28 juin 1984 est remplacé par l'intitulé suivant: «Chapitre III. Dispositions relatives à l'extinction de l'action publique pour certaines infractions, moyennant la réalisation de certaines conditions.»

§ 2. Dans le livre II, titre Ier, chapitre III, du même Code, inséré par la loi du 28 juin 1984 et modifié par la loi du 22 décembre 1989, il est inséré un article 216ter rédigé comme suit:

« *Article 216ter.* — § 1er. Le procureur du Roi peut convoquer l'auteur d'une infraction et, sans préjudice de l'article 216bis, l'inviter à indemniser ou réparer le dommage causé par l'infraction et à lui en fournir la preuve. Le cas échéant, le procureur du Roi convoque également la victime et organise une médiation sur l'indemnisation.

En cas de toxicomanie ou d'alcoolisme, le procureur du Roi peut inviter l'auteur de l'infraction à suivre un traitement médical, et à en fournir périodiquement la preuve.

Il peut également, après avoir fait procéder à une enquête sociale, inviter l'auteur de l'infraction à exécuter un travail d'intérêt général, ou à suivre une formation déterminée d'une durée de 120 heures au plus dans le délai qu'il fixe. Ce délai est d'au moins un mois et de six mois au plus.

L'exécution de ce travail d'intérêt général se fait conformément aux règles fixées par la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation et les arrêtés d'exécution de cette loi.

§ 2. Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt kunnen de maatregelen bedoeld in § 1 slechts worden voorgesteld mits de dader zich ook heeft verbonden deze kosten te zullen betalen binnen de termijn bepaald door de procureur des Konings. Deze sommen worden toegewezen aan de instelling waaraan of de persoon aan wie ze verschuldigd zijn.

§ 3. De procureur des Konings verzoekt de dader van het misdrijf waarop verbeurdverklaring staat, binnen een door hem bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen voorwerpen of, indien deze niet in beslag genomen zijn, deze af te geven op de door hem bepaalde plaats.

§ 4. De strafvordering vervalt wanneer de dader voldaan heeft aan alle door hem aanvaarde voorwaarden.

§ 5. Artikel 216bis, § 2 en 3, is van overeenkomstige toepassing.

§ 6. Naar aanleiding van zijn oproeping door de procureur des Konings voor de toepassing van het huidige artikel, kan de dader zich laten bijstaan door een advocaat; hij kan zich niet laten vertegenwoordigen.»

Art. 2

De Koning bepaalt de datum van inwerkingtreding van deze wet.

Gegeven te Brussel, 12 februari 1993.

BOUDEWIJN.

Van koningswege:

De Minister van Justitie,

Melchior WATHELET.

§ 2. Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise, les mesures visées au § 1er ne peuvent être proposées que si l'auteur s'engage à payer les frais dans le délai fixé par le procureur du Roi. La somme versée pour couvrir ces frais sera attribuée à l'organisme ou à la personne qui les a exposés.

§ 3. Le procureur du Roi invite l'auteur de l'infraction passible de confiscation à abandonner dans un délai qu'il fixe les objets saisis ou, s'ils ne le sont pas, à les remettre à l'endroit qu'il fixe.

§ 4. Lorsque l'auteur de l'infraction a satisfait à toutes les conditions, acceptées par lui, l'action publique est éteinte.

§ 5. L'article 216bis, § 2 et 3, est d'application.

§ 6. L'auteur de l'infraction, convoqué par le procureur du Roi en exécution du présent article, peut se faire assister par un avocat; il ne peut pas se faire représenter.»

Art. 2

Le Roi fixe la date d'entrée en vigueur de la présente loi.

Donné à Bruxelles, le 12 février 1993.

BAUDOUIN.

Par le Roi:

Le Ministre de la Justice,

Melchior WATHELET.

VOORONTWERP VAN WET VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE

Artikel 1

In hoofdstuk III van Titel I van boek III van het Wetboek van Strafvordering, waarvan de titel als volgt wordt gewijzigd «Bepalingen betreffende het verval van de strafdading voor sommige misdrijven, hetzij tegen betaling van een geldsom, hetzij door een maatregel van bemiddeling in strafzaken», wordt een artikel 216ter, luidend als volgt ingevoegd:

« Artikel 216ter. — § 1. De procureur des Konings kan de dader van een misdrijf oproepen en, onverminderd artikel 216bis, hem verzoeken de door het misdrijf veroorzaakte schade te vergoeden of te herstellen en hem het bewijs hiervan voor te leggen. Desgevallend roept hij ook het slachtoffer op en bemiddelt hij over de schaderegeling.

In geval van toxicomanie of alcoholisme kan de procureur des Konings de dader verzoeken een geneeskundige behandeling te volgen en hem hiervan op geregelde tijdstippen het bewijs te leveren; hij kan ook nadat hij een maatschappelijk onderzoek heeft laten verrichten de dader verzoeken in te stemmen met de uitvoering van een dienstverlening of met het volgen van een bepaalde vorming van ten hoogste 120 uren binnen een termijn die hij bepaalt. Deze termijn is ten minste een maand en ten hoogste zes maanden.

De uitvoering van de dienstverlening geschiedt volgens de regels bepaald in de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie en de uitvoeringsbesluiten van deze wet.

§ 2. Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt kunnen de maatregelen bedoeld in § 1 slechts worden voorgesteld mits de dader zich ook heeft verbonden deze kosten te zullen betalen binnen de termijn bepaald door de procureur des Konings. Deze sommen worden toegewezen aan de instelling waaraan of de persoon aan wie ze verschuldigd zijn.

§ 3. De procureur des Konings verzoekt de dader van het misdrijf waarop verbeurdverklaring staat, binnen een door hem bepaalde termijn, afstand te doen van de in beslag genomen voorwerpen of, indien deze niet in beslag genomen zijn, deze af te geven op de door hem bepaalde plaats.

§ 4. De strafdading vervalt wanneer de dader voldaan heeft aan al de door hem aanvaarde voorwaarden.

Artikel 216bis, § 2 en 3, zijn van toepassing.

§ 5. Naar aanleiding van zijn oproeping door de procureur des Konings voor de toepassing van het huidige artikel, kan de dader zich laten bijstaan door een raadsman; hij kan zich niet laten vertegenwoordigen. »

Art. 2

De Koning bepaalt de datum van inwerkingtreding van deze wet.

AVANT-PROJET DE LOI SOUMIS A L'AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Article 1er

Il est inséré dans le chapitre III du titre I du livre II du Code d'Instruction criminelle, dont le titre est modifié comme suit: « Dispositions concernant l'extinction de l'action publique pour certaines infractions, soit contre paiement d'une somme, soit par une mesure de médiation pénale », un article 216ter rédigé comme suit:

« Article 216ter. — § 1er. Le procureur du Roi peut convoquer l'auteur d'une infraction, et sans préjudice de l'article 216bis, l'inviter à indemniser ou réparer le dommage causé par l'infraction et à lui en fournir la preuve. Le cas échéant, le procureur du Roi convoque également la victime et organise une médiation sur l'indemnisation.

En cas de toxicomanie ou d'alcoolisme, le procureur du Roi peut inviter l'auteur de l'infraction à suivre un traitement médical, psychiatrique ou psychologique et à en fournir périodiquement la preuve; il peut également, après avoir fait procéder à une étude sociale inviter l'auteur de l'infraction à exécuter un travail d'intérêt général, ou à suivre une formation déterminée d'une durée de 120 heures au plus dans le délai qu'il fixe. Ce délai est d'au moins un mois et de six mois au plus.

L'exécution de ce travail d'intérêt général se fait conformément aux règles fixées par la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation et les arrêtés d'exécution de cette loi.

§ 2. Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise les mesures visées au § 1er ne peuvent être proposées que si l'auteur s'engage à payer les frais dans le délai fixé par le procureur du Roi. La somme versée pour couvrir ces frais sera attribuée à l'organisme ou à la personne qui les a exposés.

§ 3. Le procureur du Roi invite l'auteur de l'infraction passible de confiscation à abandonner dans un délai qu'il fixe les objets saisis ou, s'ils ne le sont pas, à les remettre à l'endroit qu'il fixe.

§ 4. Lorsque l'auteur de l'infraction a satisfait à toutes ces conditions, l'action publique est éteinte.

L'article 216bis, § 2 et 3, est d'application.

§ 5. L'auteur de l'infraction, convoqué par le procureur du Roi en exécution du présent article, peut se faire assister par un conseil; il ne peut pas se faire représenter. »

Art. 2

Le Roi fixe la date d'entrée en vigueur de la présente loi.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 24 november 1992 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken », heeft op 4 januari 1993 het volgend advies gegeven:

Algemene opmerkingen

1. Bij de ontworpen wet zit volgens de memorie van toelichting de bedoeling voor om, via het ingrijpen van uitsluitend de parketten, door middel van staking van vervolging het wegwerken mogelijk te maken van een aantal strafzaken die verband houden met een criminaliteit die weliswaar weinig belangrijk is wanneer zij geval voor geval wordt beschouwd, maar des te onrustbarend is wanneer zij herhaaldelijk voorkomt daar de gewone middelen waarover de gerechtelijke overheid beschikt om er het hoofd aan te bieden meestal onbeduidend zijn, ofwel omdat zij ontoereikend zijn (bijvoorbeeld de sepositie), ofwel overmatig (bijvoorbeeld de geldboete en met name de gevangenisstraf). Het ontwerp heeft ten doel die overheid actiemiddelen te geven die beter afgestemd zijn op dat soort criminaliteit.

Een dergelijk oogmerk kan principieel gezien uiteraard alleen maar worden goedgekeurd. Desalniettemin moet enig voorbehoud worden gemaakt bij de wijze waarop te werk wordt gegaan om het gestelde doel te bereiken.

2. Op zich is er niets op tegen dat de parketten gelast worden om zonder enige bemoeiing van een rechter de maatregelen te nemen waarin het ontwerp voorziet. Het laat zich echter aanzien dat die manier van werken toch nog gepaard moet gaan met een aantal voorzorgen.

a) In strijd met wat in de memorie van toelichting te lezen staat (blz. 4) kan het optreden van de parketten niet « gesitueerd worden binnen het kader van de bevoegdheid van de procureur des Konings om over de opportuniteit van de vervolgingen te oordelen en eventueel een sepotbeslissing te nemen, indien de voorwaarden, aan de verdachte voorgesteld, verwezenlijkt worden ». Er bestaat namelijk een aanzienlijk verschil tussen het seponeren en het staken van vervolging, het laatste heeft gezag van rechterlijk gewijsde, het eerste niet, behoudens in het randgeval dat sepositie, na verloop van de nodige tijd leidt tot verjaring. Dit gezag van rechterlijk gewijsde staat er uiteraard aan in de weg dat het slachtoffer van het strafbare feit werkt met rechtstreekse dagvaarding of zich civiele partij stelt bij een onderzoeksrechter, terwijl die mogelijkheid tegen de sepositie opweegt.

b) Het verschil waarop zoëven is gewezen maakt dat, zoals het geval is met het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom, het herstel van de door het slachtoffer geleden schade in elk geval de voorwaarde dient te zijn voor het toepassen van de figuur van staking van vervolging waarin het ontwerp voorziet, mits ten aanzien van het bedrag van de vergoeding door bemiddeling van het parket een schikking bereikt wordt tussen de dader van het strafbare feit en het slachtoffer. Het is betreurenswaardig dat de redactie van het ontworpen artikel 216ter, § 1, eerste lid, op dat essentiële punt onduidelijk is (zie ook opmerking 4, b), verderop).

c) Om dezelfde reden kan men niet begrijpen waarom de bevoegdheid van de procureur des Konings niet beperkt wordt door middel van enig criterium dat samenhangt met de mate van ernst van het gepleegde strafbare feit. De door de gemachtigde van de minister vertolkte bedoeling om de bevoegdheden van de procureur des Konings niet te fixeren in een stringente omschrijving van

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Affaires économiques, le 24 novembre 1992, d'une demande d'avis sur un projet de loi « organisant une procédure de médiation pénale », a donné le 4 janvier 1993 l'avis suivant:

Observations générales

1. La loi en projet a pour objet, selon l'exposé des motifs, de permettre, à l'intervention exclusive des parquets, la résorption, par l'extinction des poursuites, d'un certain nombre d'affaires pénales qui relèvent d'une délinquance certes minime, lorsqu'elle est considérée au cas par cas, mais d'autant plus préoccupante, lorsqu'elle se répète, que les moyens ordinaires dont les autorités judiciaires disposent pour y faire face sont le plus souvent inadéquats, soit par insuffisance (par exemple le classement sans suite), soit par disproportion (par exemple l'amende et surtout l'emprisonnement). Le projet a pour but de donner à ces autorités des moyens de réagir, mieux adaptés à ce type de délinquance.

Un tel but ne peut naturellement qu'être approuvé dans son principe. Les techniques retenues pour l'atteindre n'en appellent pas moins quelques réserves.

2. Il n'est pas critiquable en soi de charger les parquets de prendre, en dehors de toute intervention d'un juge, les mesures prévues par le projet. Cette formule ne paraît toutefois pas dispenser de certaines précautions.

a) Contrairement à ce qu'énonce l'exposé des motifs (p. 4), l'intervention des parquets ne peut « être située dans le cadre du pouvoir du procureur du Roi d'apprécier l'opportunité des poursuites et de décider d'un classement sans suite éventuellement moyennant la réalisation de conditions proposées au prévenu ». Il existe, en effet, une différence importante entre le classement sans suite et l'extinction des poursuites, c'est l'autorité de chose jugée qui s'attache à la seconde et non au premier, sauf dans le cas marginal où celui-ci, après l'écoulement du temps nécessaire, conduit à atteindre la prescription. Cette autorité de chose jugée fait évidemment obstacle à ce que la victime de l'infraction procède par citation directe ou par constitution de partie civile devant un juge d'instruction, alors que cette faculté forme contrepois au classement sans suite.

b) La différence qui vient d'être relevée commande que, comme c'est le cas pour l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent, la réparation du dommage causé à la victime soit en toute hypothèse la condition d'application du mode d'extinction prévu par le projet, quitte à ce que le montant de l'indemnité fasse l'objet, à l'intervention du parquet, d'une transaction entre l'auteur du fait et la victime. Sur ce point essentiel, la rédaction de l'article 216ter, § 1er, alinéa 1er, en projet est regrettablement équivoque (voir aussi l'observation 4, b), ci-après).

c) Pour la même raison, on comprend mal que le pouvoir du procureur du Roi ne soit limité par aucun critère lié au degré de gravité de l'infraction commise. L'intention, exposée par le délégué du ministre, de ne pas figer les pouvoirs du procureur du Roi dans une définition stricte des types d'infractions concernées ou des circonstances dans lesquelles la procédure peut être appliquée

de soorten in het geding zijnde strafbare feiten of van omstandigheden waarin de procedure kan worden aangewend, lijkt zich ternauwernood te verdragen met de doelstelling van die procedure, gelijk die beschreven wordt in de memorie van toelichting. Voor zoveel nodig is wordt er daarenboven aan herinnerd dat artikel 216bis van het Wetboek van Strafvordering het verval van de straffordering tegen betaling van een som geld beperkt houdt tot de strafbare feiten die strafbaar zijn met geldboete of met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaar. In dezelfde gedachten-gang beperkt de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie de eerste en de tweede maatregel tot de gevallen waarin de feiten niet zodanig lijken dat zij als hoofdstraf een correctionele gevangenisstraf met zich brengen van respectievelijk meer dan twee of drie jaar. De niet-beperkende regeling waarvoor in het onderhavige ontwerp is gekozen, is zo goed als niet in overeenstemming met die precedënten.

3. De woorden «bemiddeling» en «bemiddelen» zijn ongeschikt om de gehele procedure die in de ontworpen wet is uitgewerkt, te benoemen.

Het woord «bemiddelen» betekent namelijk tussenbeide komen om een overeenkomst tot stand te brengen, die weten te bewerken. Bij het woord «bemiddeling» wordt met name gedacht aan een tussenkomst tot verzoening (zie Van Dale, Groot Woordenboek der Nederlandse Taal). De in het ontwerp beschreven procedure strekt niet om personen tot overeenstemming te brengen; zij bepaalt zich tot het invoeren van nieuwe gevallen waarin de straffordering kan vervallen doordat de dader van een strafbaar feit handelingen verricht die hem door het openbaar ministerie zijn opgedragen. Het openbaar ministerie kan overigens niet als een bemiddelaar worden aangemerkt omdat in geval van een strafrechtspleging het openbaar ministerie één van de partijen is; de andere partij is die waaraan het strafbare feit ten laste wordt gelegd. Het begrip bemiddeling zelf onderstelt dat deze door een derde geschiedt, namelijk door iemand die in het onderhavige geval niet het parket zou zijn en niet de dader van het strafbare feit. Het streven om aan de uitgedachte procedure een treffende benaming te geven kan geen reden zijn om die procedure in rechte onjuist te benoemen.

De term «bemiddeling» behoort dus zowel te vervallen in het opschrift van de ontworpen wet als in het eerste lid van artikel 1, waar de uitdrukking «maatregel van bemiddeling» gebezigd wordt.

Het woord «bemiddelt» is alleen terecht gebruikt in het eerste lid van het ontworpen artikel 216ter; het doelt er immers op het geval dat de procureur des Konings als tussenpersoon fungeert tussen de dader en het slachtoffer. Die daad van bemiddeling is in de algemene samenhang van het ontwerp echter bijkomstig, omdat hij geen betrekking heeft op de strafrechtelijke gevolgen van het strafbare feit. Hij wettigt dus niet het gebruik van de uitdrukking «bemiddeling in strafzaken» in het opschrift van de wet, noch het gebruik van de uitdrukking «maatregel van bemiddeling» in het eerste lid van artikel 1 van de wet.

Het zou des te betreurenswaardiger zijn de termen bemiddeling en bemiddelaar onjuist te gebruiken, daar zij verward zouden worden met de bemiddeling waarvan de invoering in het publiek recht, ja zelfs in het procesrecht, misschien ooit nuttig zal blijken bij wijze van navolging van buitenlandse voorbeelden.

4. De uitdrukking «onverminderd artikel 216bis», die voorkomt in het eerste lid van paragraaf 1 van het ontworpen artikel 216ter, betekent volgens de eensluidende uitleg die verschaft wordt door de memorie van toelichting en de gemachtigde van de minister dat het verval van de straffordering tegen betaling

ne semble guère conciliable avec le but de cette procédure, tel qu'il est décrit par l'exposé des motifs. Pour autant que de besoin, on rappellera, en outre, que l'article 216bis du Code d'instruction criminelle limite l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent aux infractions punissables d'une amende ou d'une peine d'emprisonnement dont le maximum ne dépasse pas cinq ans. Dans le même esprit, la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation limite la première et la deuxième de ces mesures aux cas où les faits ne paraissent pas de nature à entraîner comme peine principale un emprisonnement correctionnel supérieur respectivement à deux ou à trois ans. La solution non restrictive retenue par le présent projet n'est guère en harmonie avec ces précédents.

3. Le mot «médiation» est impropre à qualifier l'ensemble de la procédure organisée par la loi en projet.

Ce mot désigne, en effet, l'action d'un médiateur en vue de mettre d'accord, de concilier ou de réconcilier des personnes, ou des partis. La procédure que le projet décrit n'est pas destinée à mettre d'accord des personnes; elle institue seulement de nouveaux cas dans lesquels l'action publique peut s'éteindre grâce à l'accomplissement par l'auteur d'une infraction d'actes qui lui auront été indiqués par le ministère public. Du reste, celui-ci ne peut pas être considéré comme un médiateur car, dans une procédure pénale, le ministère public est une des deux parties, l'autre étant celui auquel l'infraction est reprochée. La notion même de médiation suppose qu'elle soit entreprise par un tiers, c'est-à-dire par quelqu'un qui ne serait, en l'occurrence, ni le parquet, ni l'auteur de l'infraction. Le souci de donner à la procédure imaginée une dénomination frappante ne peut justifier que cette procédure soit qualifiée incorrectement en droit.

Le terme «médiation» doit donc être omis aussi bien dans l'intitulé de la loi en projet que dans l'alinéa 1er de l'article 1er où se rencontre l'expression «mesure de médiation».

L'usage du mot «médiation» n'est correct que dans l'alinéa 1er de l'article 216ter en projet; il y désigne, en effet, le cas où le procureur du Roi s'entremet entre l'auteur et la victime. Toutefois, cet acte de médiation est, dans l'économie générale du projet, accessoire, puisqu'il ne concerne pas les conséquences pénales de l'infraction. Il ne justifie donc pas l'utilisation de l'expression «médiation pénale» dans l'intitulé de la loi, ni de celle de «mesure de médiation» dans l'alinéa 1er de son article 1er.

Il serait d'autant plus regrettable d'utiliser à contresens les termes de médiation et de médiateur qu'ils créeraient une confusion avec les médiations qu'il semblera peut-être un jour utile d'instituer en droit public, voire en droit judiciaire, à l'imitation d'exemples étrangers.

4. L'expression «sans préjudice de l'article 216bis», qui figure à l'alinéa 1er du paragraphe 1er de l'article 216ter en projet signifie, selon les explications concordantes de l'exposé des motifs et du délégué du ministre, que l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent, telle qu'elle est

van een geldsom, zoals hierin voorzien wordt in artikel 216*bis*, één van de voorstellen zal zijn die de procureur des Konings krachtens artikel 216*ter* zal kunnen doen aan de dader van het strafbare feit. Over de wijze waarop zodoende het verband tussen de twee bepalingen wordt gelegd behoeven de volgende opmerkingen te worden gemaakt:

a) Volgens de gemachtigde van de Minister is de enkele verwijzing naar artikel 216*bis* gerechtvaardigd doordat de bij die bepaling voorgeschreven procedure schriftelijk verloopt, terwijl de bedoeling van de steller van het ontwerp erin bestaat het de parketten mogelijk te maken tijdens een onderhoud met de beklaagde voor te stellen bij wijze van «schikking» een geldsom te betalen. Men kan ermee volstaan op te merken dat, ofschoon bij de parketten in de praktijk het voorstel tot staking van vervolging tegen betaling van een geldsom meestal schriftelijk blijkt te geschieden, de tekst van artikel 216*bis* niet voorschrijft dat het noodzakelijkerwijs zo hoort.

b) De uitdrukking «onverminderd artikel 216*bis*» is onduidelijk. Moet aansluitend op de opmerking, gemaakt onder 2, c), hierboven, daaruit worden afgeleid dat de procureur des Konings, ofschoon hij de volledige vrijheid geniet om artikel 216*ter* toe te passen ongeacht de ernst van het strafbare feit dat aan betrokkene ten laste wordt gelegd, uit het gamma van voorstellen waarover hij beschikt de staking van vervolging tegen betaling van een geldsom alleen kan voorstellen in zoverre voldaan is aan de bijzondere voorwaarden gesteld bij artikel 216*bis*, § 1, eerste lid? Men kan ervan uitgaan dat het inderdaad zo is, maar dan is het des te minder duidelijk waarom naargelang van de ernst van het strafbare feit geen grens wordt gesteld inzake de bemoeiingen van de magistratuur. Men kan zich immers moeilijk inbeelden dat de overige beschikbare maatregelen, te weten de geneeskundige behandeling en de arbeid ten algemenen nutte, kunnen worden toegepast op ernstige strafbare feiten. Voorts is het evenmin duidelijk waarom de schadeloosstelling van het slachtoffer een voorwaarde is voor staking van vervolging na betaling van een geldsom, terwijl in de overige gevallen om schadeloosstelling louter wordt «verzocht».

c) Aan de hierboven beschreven problemen lijkt enigszins een gebrek aan logica ten grondslag te liggen, en ook — als wij zo vrij mogen zijn — een gebrek aan helderheid bij het uitwerken van de bedoelingen van de stellers van het ontwerp. Zij beogen de parketten de mogelijkheid te geven, onder bepaalde voorwaarden, enerzijds, en mits de dader van het strafbare feit bepaalde prestaties levert, anderzijds, te besluiten tot verval van de strafvordering. Eén van die prestaties, de betaling van een geldsom, of zij nu schriftelijk dan wel mondeling wordt voorgesteld, lijkt niets anders dan een bijzonder geval te zijn. Inzonderheid om de aangehaalde interpretatieproblemen en de overbodige herhalingen van bepalingen die noodzakelijkerwijs gelden voor alle regelingen inzake verval van de strafvordering te voorkomen, bestaat de vanzelfsprekende oplossing in het samenvoegen van het ontworpen artikel 216*ter* en het bestaande artikel 216*bis* in een enkel artikel dat, enerzijds, de voorwaarden voor bemoeiing van de procureur des Konings bepalen, waaronder de volledige of in de schikking vastgelegde schadeloosstelling van het slachtoffer en de maat van de gevorderde straf, en, anderzijds, de verplichtingen die, indien zij worden nagekomen, in voorkomend geval binnen een overeengekomen termijn, aanleiding kunnen geven tot verval van de strafvordering. Volgens de Raad van State behoort het ontwerp in die zin fundamenteel te worden herzien (1).

Naast de vorenstaande algemene opmerkingen worden hierna nog enkele bijzondere opmerkingen gemaakt.

prévues par l'article 216*bis*, sera l'une des propositions que le procureur du Roi pourra faire à l'auteur de l'infraction en vertu de l'article 216*ter*. La manière dont la relation entre les deux dispositions est ainsi établie appelle les observations suivantes:

a) Selon le délégué du ministre, la simple référence à l'article 216*bis* se justifierait par le fait que la procédure prévue par cette disposition est une procédure écrite, alors que l'intention de l'auteur du projet est de permettre aux parquets de proposer, lors d'un entretien avec le prévenu, de payer une somme à titre de «transaction». On observera simplement que, s'il est vrai que, dans la pratique des parquets, la proposition d'extinction des poursuites moyennant le paiement d'une somme d'argent paraît généralement formulée par écrit, le texte de l'article 216*bis* n'impose pas qu'elle le soit nécessairement de cette façon.

b) L'expression «sans préjudice de l'article 216*bis*» pêche par équivoque. En relation avec l'observation faite en 2, c), ci-dessus, faudra-t-il comprendre que, si le procureur du Roi dispose d'une entière liberté pour appliquer l'article 216*ter*, quelle que soit la gravité de l'infraction reprochée à son interlocuteur, il ne pourra toutefois, dans l'éventail des propositions dont il dispose, offrir l'extinction des poursuites moyennant le paiement d'une somme d'argent que pour autant que les conditions particulières prévues par l'article 216*bis*, § 1er, alinéa 1er, soient remplies? On peut supposer que oui, mais alors on saisit moins encore la raison pour laquelle aucune limite en relation avec la gravité de l'infraction n'est assignée à l'intervention du magistrat. On imagine mal, en effet, que les autres mesures disponibles, c'est-à-dire le traitement médical et le travail d'intérêt général, puissent s'appliquer à des cas d'infractions graves. Par ailleurs, on ne s'explique pas d'ailleurs pourquoi l'indemnisation de la victime est une condition de l'extinction des poursuites dans le cas où celle-ci résulte du paiement d'une somme d'argent et une simple «invitation» dans les autres.

c) Les difficultés qui viennent d'être décrites semblent procéder d'un certain manque de logique et, si l'on ose ainsi dire, d'élégance dans la mise en œuvre des intentions des auteurs du projet. Ceux-ci entendent permettre aux parquets de décider l'extinction de l'action publique sous certaines conditions, d'une part, et moyennant certaines prestations de l'auteur de l'infraction, d'autre part. Parmi ces prestations, le paiement d'une somme d'argent, qu'il soit proposé verbalement ou par écrit, apparaît comme un simple cas particulier. Dès lors, et notamment pour éviter les difficultés d'interprétation qui ont été relevées et aussi des répétitions inutiles de dispositions forcément communes aux modalités d'extinction de l'action publique, la solution qui s'impose d'évidence est la fusion de l'article 216*ter* en projet et de l'article 216*bis* existant en un seul article déterminant, d'une part, les conditions de l'intervention du procureur du Roi, parmi lesquelles l'indemnisation — complète ou transactionnellement fixée — de la victime ainsi que le niveau de la peine susceptible d'être requise, et, d'autre part, les obligations moyennant l'accomplissement desquelles, le cas échéant dans un délai convenu, l'action publique pourrait être déclarée éteinte. C'est en ce sens que, de l'avis du Conseil d'Etat, le projet devrait être fondamentalement revu (1).

Sous le bénéfice des observations générales ci-dessus, quelques observations particulières seront encore formulées.

(1) De stellers van het ontwerp zouden zich in dit verband kunnen laten leiden door de lezing van artikel 11, § 1, van de wet betreffende de economische reglementering en de prijzen (besluitwet van 22 januari 1945).

(1) Les auteurs du projet pourraient à cet égard s'inspirer de la rédaction de l'article 11, § 1er, de la loi sur la réglementation économique et les prix (arrêté-loi du 22 janvier 1945).

Bijzondere opmerkingen**Opschrift**

Om de redenen uiteengezet in de vorenstaande algemene opmerkingen, zou het beter zijn het opschrift van het ontwerp als volgt te stellen:

« Ontwerp van wet betreffende de wijzen van verval van de strafvordering onder bepaalde voorwaarden », of, in bijkomende orde, « Ontwerp van wet betreffende een nieuwe wijze van verval van de strafvordering onder bepaalde voorwaarden » (1).

Bepalend gedeelte**Voordrachtformulier**

Men schrijve: « Op de voordracht van ... ».

Artikel 1

1. Ongeacht de oplossing die uiteindelijk zal worden aangenomen, zou het beter zijn het opschrift van boek II, titel I, hoofdstuk III, van het Wetboek van Strafvordering als volgt te vereenvoudigen:

« Hoofdstuk III. Bepalingen betreffende het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven onder bepaalde voorwaarden ».

2. De inleidende zin van artikel 1 voorziet zowel in de invoeging van een artikel 216ter in het Wetboek van Strafvordering als in de vervanging van het opschrift van boek II, titel I, hoofdstuk III, van hetzelfde Wetboek. Het zou duidelijkheidshalve aangewezen zijn voor elk van die wijzigingen in een onderscheiden paragraaf te voorzien, zodat het begin van artikel 1 als volgt kan worden gesteld:

« Artikel 1. — In boek II, titel I, van het Wetboek van Strafvordering wordt het opschrift van hoofdstuk III, ingevoegd bij de wet van 28 juni 1984, vervangen als volgt: « Hoofdstuk III. Bepalingen betreffende het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven onder bepaalde voorwaarden ».

§ 2. In boek II, titel I, hoofdstuk III, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 juni 1984 en gewijzigd bij de wet van 22 december 1989, wordt artikel 216bis vervangen als volgt: (ofwel: wordt een artikel 216ter ingevoegd, luidende:):».

3. Ontworpen artikel 216ter

a) Met betrekking tot paragraaf 1, eerste lid, wordt verwezen naar de hierboven gemaakte algemene opmerkingen 2, 3 en 4.

b) Voorts behoort onder voorbehoud van die opmerkingen het woord « desgevallend » in de tweede volzin van paragraaf 1, eerste lid, vervangen te worden door de woorden « in voorkomend geval ».

c) In het tweede lid behoren de woorden « maatschappelijk onderzoek », « de uitvoering van een Dienstverlening » en « vorming » respectievelijk vervangen te worden door de woorden « sociaal onderzoek », « het verrichten van arbeid ten algemene nutte » en « opleiding ».

(1) Het eerste voorgestelde opschrift geldt indien de artikelen 216bis en 216ter worden samengevoegd, het tweede indien zulks niet het geval is.

Observations particulières**Intitulé**

Pour les raisons exposées dans les observations générales ci-dessus, mieux vaudrait donner au projet l'intitulé suivant:

« Projet de loi relative aux modes d'extinction de l'action publique moyennant la réalisation de certaines conditions » ou, subsidiairement, « Projet de loi relative à un mode nouveau d'extinction de l'action publique moyennant la réalisation de certaines conditions » (1).

Dispositif**Formule de proposition**

Dans le texte néerlandais, il y a lieu d'écrire: « Op de voordracht van... ».

Article 1er

1. Quelle que soit la solution finalement retenue, mieux vaudrait simplifier comme suit l'intitulé du chapitre III du titre premier du livre II du Code d'instruction criminelle:

« Chapitre III. Dispositions relatives à l'extinction de l'action publique pour certaines infractions, moyennant la réalisation de certaines conditions ».

2. Le liminaire de l'article 1er prévoit à la fois l'insertion d'un article 216ter dans le Code d'instruction criminelle et le remplacement de l'intitulé du livre II, titre premier, chapitre III, du même code. Il serait plus clair de consacrer un paragraphe distinct à chacune de ces modifications et, dès lors, de rédiger comme suit le début de l'article 1er:

« Article 1er. — § 1er. Dans le livre II, titre premier, du code d'instruction criminelle, l'intitulé du chapitre III inséré par la loi du 28 juin 1984 est remplacé par l'intitulé suivant: « Chapitre III. Dispositions relatives à l'extinction de l'action publique pour certaines infractions, moyennant la réalisation de certaines conditions ».

§ 2. Dans le livre II, titre premier, chapitre III, du même code, inséré par la loi du 28 juin 1984 et modifié par la loi du 22 décembre 1989, l'article 216bis est remplacé par les dispositions suivantes (ou bien: il est inséré un article 216ter rédigé comme suit:):».

3. Article 216ter en projet

a) Le paragraphe 1er, alinéa 1er, appelle les observations générales 2, 3 et 4 ci-dessus.

b) Dans le texte néerlandais de la deuxième phrase, le mot « desgevallend » devrait être remplacé par les mots « in voorkomend geval ».

c) A l'alinéa 2, il convient, de l'accord du délégué du ministre, de supprimer dans le texte français les mots « psychiatrique ou psychologique », qui n'ont d'ailleurs pas d'équivalent dans le texte néerlandais.

(1) Le premier intitulé proposé s'imposerait si les articles 216bis et 216ter étaient fusionnés, le second dans le cas inverse.

d) De gemachtigde van de Minister is het ermeê eens dat in datzelfde tweede lid van de eerste zin een onderscheiden lid wordt gemaakt omdat het volgens de memorie van toelichting betrekking heeft op de gevallen van alcoholisme of lichte toxicomanie. De daarop volgende zin betreft een totaal verschillende mogelijkheid; deze zin zou dan het derde lid worden. In de Franse tekst zou «enquête» moeten worden geschreven in plaats van «étude».

e) Het derde lid, dat het vierde lid wordt, zou beter als volgt worden geredigeerd: «De tenuitvoerlegging van de arbeid ten algemenen nutte geschiedt volgens de regels bepaald bij de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitsstel en de probatie, en volgens de besluiten tot uitvoering van die wet».

f) Volgens de gemachtigde van de Minister beoogt paragraaf 2, artikel 216bis, § 1, vierde lid, over te nemen. Deze bepaling luidt als volgt:

«Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt, kan de bepaalde som worden verhoogd met het bedrag van die kosten of met een gedeelte ervan; het gedeelte van de som dat gestort is om die kosten te dekken, wordt toegewezen aan de instelling waaraan of aan de persoon wie ze verschuldigd zijn.»

Tussen beide bepalingen kunnen evenwel drie verschillen worden vastgesteld:

— artikel 216bis voorziet in de mogelijkheid, doch niet in de verplichting, om die kosten door de beklaagde te laten dragen;

— artikel 216bis voorziet in de mogelijkheid om een gedeelte ervan door de beklaagde te laten dragen;

— artikel 216bis voorziet niet in de mogelijkheid voor het parket om een specifiek bedrag te bepalen voor de betaling van die kosten. Dat bedrag komt boven op de geldsom bedoeld in artikel 216bis, § 1, eerste lid; de termijn van betaling wordt bepaald bij artikel 216bis, § 1, tweede lid.

g) In paragraaf 3 behoort de komma tussen de woorden «termijn» en «afstand» te vervallen.

h) Paragraaf 4 is ongelukkig geredigeerd aangezien er geenszins een verband bestaat tussen de twee leden. Het zou beter zijn van de leden onderscheiden paragrafen te maken.

i) In het eerste lid behoort bovendien te worden geschreven: «... aan alle door hem aanvaarde voorwaarden». In het tweede lid, dat paragraaf 5 wordt, schrijve men: «... is van overeenkomstige toepassing».

j) De Franse tekst van het eerste lid behoort te worden geredigeerd naar het model van de Nederlandse tekst, die veel preciezer is.

De kamer was samengesteld uit :

De heer P. TAPIE, eerste voorzitter;

De heren Y. BOUCQUEY en Y. KREINS, staatsraden;

De heren P. GOTHOT en J. van COMPERNOLLE, assessoren van de afdeling wetgeving;

Mevrouw J. GIELISSEN, toegevoegd griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer P. TAPIE.

Het verslag werd uitgebracht door mevrouw G. BEECKMAN de CRAYLOO, adjunct-auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer P. ERNOTTE, adjunct-referendaris.

De Griffier,
J. GIELISSEN.

De Voorzitter,
P. TAPIE.

d) Au même alinéa 2, il convient, également de l'accord du délégué du ministre, de faire de la première phrase un alinéa autonome, puisqu'il se rapporte, selon l'exposé des motifs, aux cas d'alcoolisme ou de toxicomanie légère. La phrase qui suit évoque une éventualité tout à fait différente; elle formerait un alinéa 3. Il faudrait y écrire, dans le texte français, «enquête» et non «étude».

e) Le texte néerlandais de l'alinéa 3, devenant l'alinéa 4, devrait être rédigé ainsi qu'il est proposé dans la version néerlandaise du présent avis.

f) Selon le délégué du ministre, le paragraphe 2 vise à reproduire l'article 216bis, § 1er, alinéa 4. Aux termes de cette dernière disposition:

«Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise, la somme fixée pourra être augmentée du montant ou d'une partie du montant de ces frais; la partie de la somme versée pour couvrir ces frais sera attribuée à l'organisme ou à la personne qui les a exposés.»

Trois différences peuvent toutefois être relevées entre les deux dispositions:

— l'article 216bis donne la possibilité, mais non l'obligation, de faire supporter ces frais par le prévenu;

— l'article 216bis donne la possibilité d'en faire supporter une partie par le prévenu;

— l'article 216bis ne donne pas au parquet la possibilité de fixer un délai spécifique pour le paiement de ces frais. Cette somme vient augmenter la somme visée à l'article 216bis, § 1er, alinéa 1er; le délai de paiement est déterminé par l'article 216bis, § 1er, alinéa 2.

g) Dans le texte néerlandais du paragraphe 3, la virgule entre les mots «termijn» et «afstand» doit être omise.

h) La rédaction du paragraphe 4 est malheureuse car ses deux alinéas n'ont guère de rapport entre eux. Mieux vaudrait en faire des paragraphes autonomes.

i) Le texte néerlandais de l'alinéa 1er et de l'alinéa 2, devenant le paragraphe 5, devrait être rédigé ainsi qu'il est proposé dans la version néerlandaise du présent avis.

j) Le texte français de l'alinéa 1er devrait être rédigé sur le modèle, bien plus précis, du texte néerlandais.

La chambre était composée de :

M. P. TAPIE, premier président;

MM. Y. BOUCQUEY et Y. KREINS, conseillers d'Etat;

MM. P. GOTHOT et J. van COMPERNOLLE, assesseurs de la section de législation;

Mme J. GIELISSEN, greffier assumé.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. P. TAPIE.

Le rapport a été présenté par Mme G. BEECKMAN de CRAYLOO, auditeur adjoint. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. P. ERNOTTE, référendaire adjoint.

Le Greffier,
J. GIELISSEN.

Le Président,
P. TAPIE.